
Варненски свободен университет

РЕЦЕНЗИЯ

върху **дисертационен труд** за получаване на образователната и научна степен **“доктор”**, професионално направление **“Право” 3.6**, научна специалност **“Криминалистика”**.

Автор на дисертационния труд: Христо Павлов Павлов – асистент в Бургаския свободен университет

Тема на дисертационния труд: **“Версиите като метод при разследването”**.

Рецензент: проф. д.ю.н. Костадин Кирилов Бобев

Представената за рецензия дисертация е в обем от 210 машинописни страници, включващи: увод, три глави, изводи и заключение, 7 приложения, списък на литературни източници, 20 илюстрации и 2 таблици. По темата на дисертацията са публикувани една студия и 9 научни статии. Кандидатът е участвал с доклади по същата тема в три научни конференции в Бургас и Варна. Използваната литература включва 164 заглавия и 7 електронни публикации.

1. Актуалност и значимост на разработения научен проблем.

Дисертационният труд е с **подчертана и безспорна актуалност**, поради факта, че през последните 30 години не са провеждани сериозни

изследвания, свързани с мястото, ролята и значението на версиите в действията по разследването. Това се е отразявало неблагоприятно на подготовката на служителите на полицията, респ. на тяхната работа по използването на този научно-приложен метод за развитие на познанието, насочено към възстановяване събитието на престъплението. Актуалността на дисертацията се определя и от факта, че по темата липсват научни изследвания за връзката и значението на някои съвременни методи като теория на вероятностите, евристиката, компютърна прогностика и други, които обективизират в голяма степен хипотетичното мислене на субектите на процеса и процесуалните отношения по наказателни и граждански дела.

2. Обща характеристика на дисертационния труд.

Значимостта на разработения проблем се определя от няколко основни фактора:

- анализирани са основни теоретични виждания на водещи изследователи у нас и чужбина по етимологията и съдържанието на понятието “версия”;

- дефинирани са по нов начин основни принципи и правила за построяване на следствени версии, основаващ се и на емпиричните данни от анкетното проучване на 92 разследващи полицаи;

- анализирани са особеностите на познавателния процес при изграждане и проверка на версиите и преминаването от фаза на вероятност към фаза на достоверност;

- създадени са различни софтуерни продукти, повишаващи нивото на обучение на студентите по обща теория на правото, наказателен процес и криминалистика;

- систематизирани са някои основни принципи при построяване и проверка на версии като: съпоставимост и алтернативност, плановост и конкретност, категоричност и степен на вероятност;

3. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

3.1 Новост за науката

- В представения за рецензия дисертационен труд се прави задълбочен ретроспективен анализ и оценка на наши и чуждестранни разработки и теоретични постановки за версията и нейното значение за разкриване и разследване на престъпления. Авторът използва нов подход при определяне съдържателната характеристика и качествените критерии на процеса за развитие на познанието, което се постига чрез събиране, проверка и оценка на заложените във версиите предположения за миналото събитие;

- Христо Павлов предлага цялостен проект на графичен модел при изграждане на версии, който в основата си съдържа редица подходи на евристичното мислене. Систематизирането на нови знания в нова ситуация, означава според автора получаване на знания за миналото на базата на знания от настоящето или знания от други минали събития;

- Кандидатът обосновава по категоричен начин възможността за обогатяване съдържанието на информационните потоци в процеса на разследване на конкретно престъпление чрез намаляване стойността на ентропията, която макар че е функция на една термодинамична система, може успешно да се приложи по аналогия към нематериалния мисловен процес, какъвто е процесът на проверка на следствените версии;

3.2 Обогаляване на съществуващите знания

- След цялостно изучаване, съпоставяне и оценка на резултатите от анкетното проучване в трите областни града – Бургас, Сливен и Ямбол, авторът достига до заключение, че разследващите органи не познават добре и не използват достатъчно ефективно методите на реконструкция на извършеното престъпление чрез изграждане на конкретни и логично-обосновани версии. Емпиричният материал откроява няколко важни и съществени за работата на разследващите полицаи проблеми, по отношение на които авторът предлага конкретни решения;

- Съществен научно-приложен принос са дефинираните от кандидата подходи за преход от вероятни съждения към обективни и достоверни умозаклучения. Освен това авторът систематизира базовите характеристики на един нов модел за развитие на научното познание в изграждането и проверката на версиите, което разследващите органи трябва умело да владеят, за да се подобри ефективността в тяхната работа и сročността по събиране на пълна и достоверна информация за различни доказателства и доказателствени средства;

3.3 Приложение на научните постижения в практиката

Дисертационният труд на ас. Христо Павлов се характеризира с висока приложна стойност. Резултатите от извършените изследвания и обобщения могат да бъдат непосредствено използвани за прилагане на специфични знания от законите на диалектиката и формалната логика във сферата на криминалистичната тактика и наказателния процес.

Научно-приложен принос е разработената от кандидата система от казуси и практически задачи, които успешно могат да бъдат използвани в работата на полицията и прокуратурата под форма на “Практики по разследване на престъпления”. Авторът е създал и прилага от няколко

години различни софтуерни продукти при провеждане на лабораторни упражнения със студентите. В дисертацията са маркирани нови идеи за разработване на продукт “Компютърна информационна система от ситуационни схеми на различни по вид престъпления”, софтуерен продукт за “Решаване на логически задачи в областта на тактиката на разследването”, “Игрово компютърно моделиране на следствени ситуации” и други;

Получените резултати са добре илюстрирани, което дава възможност за непосредствено ползване на научния труд при решаване на конкретни практически задачи.

По отношение **структурата и съдържанието** на представения автореферат, той напълно съответства на дисертационния труд. Изложени са целите, които авторът си е поставил с разработването на своята дисертация и задачите, които се реализират в сферата на версиите, респ. на следствените версии чрез ефективен модел на тяхното изграждане и проверка.

4. Критични бележки и препоръки

Към предложения за рецензиране труд могат да се направят някои незначителни **бележки**:

1. При онагледяване с диаграми на конкретните резултати и констатации от анкетното проучване би било добре да се посочи и процентното съотношение на различните мнения и предложения.

2. На второ място примерите, които докторантът дава от полицейската практика с малки изключения се отнасят за период преди 15-16 години, което понякога може да не бъде актуално при новите условия на професионална подготовка и организация на разследването. Случаят “Белнейски”, който е пример за сериозни пропуски и поуки за

разследващите полицаи не е актуализиран с осъдителните присъди на три инстанции, а е представен от докторанта за действията по разследването до преди две години (12.10.2012 г.)

3. На трето място в дисертацията е допусната употреба на определени процесуални понятия, които се различават от общовъзприетите в специализираната литература. Напр., по два казуса, неправилно се посочва, че при разпити обвиняемите дават показания, а свидетелите обяснения.

5. Заключение

Актуалността и научните приноси на разработения дисертационен труд са бесспорни. Аналитичният и професионалният подход, както и много доброто познаване на разработената проблематика са дали възможност на автора да направи задълбочено изследване на съществен за криминалистиката проблем. Изложените оригинални приноси и научнозначими резултати определя неговата теоретична и приложна стойност като напълно отговаряща на изискванията за придобиване на образователната и научна степен **“доктор”**.

6. Оценка на дисертационния труд

На основание на изложеното **давам категорична положителна оценка на разработения от ас. Христо Павлов Павлов дисертационен труд** и в съответствие на чл.14 от ЗРАСРБ и чл.43 от ППЗРАСРБ чрез уважаемото жури да бъде предложено на Ръководството на Варненския свободен университет да утвърди защитата като успешна.

Отп. в 2 екз.

№ 1 и 2 – ВСУ

Член на жури и рецензент :

проф.

юли, 2014 г.

/ К.Бобев-д-р на науките/